EDITORIAAL

De redactie heeft met leedwezen kennis genomen van het overlijden van de heer L.W. Krumbholz op 7 september jongstleden. Op 1 december 1955 trad hij aan als bureauredacteur van de Militaire Spectator en was in die hoedanigheid meer dan 38 jaar werkzaam. Hij viel op door zijn fenomenale kennis van de Nederlandse taal en door zijn punctualiteit. In 1994 nam hij afscheid om van zijn pensioen te genieten. Onze gedachten gaan uit naar zijn echtgenote, mevrouw Krumbholz-Kole. Wij wensen haar veel sterkte bij het verwerken van dit grote verlies.

De kogel door de kerk!

Als de stenen van de Grote Kerk in Breda konden spreken hadden ze veel te vertellen. Deze kerk en het Kasteel van Breda – sinds 1828 het hart van de Koninklijke Militaire Academie – waren getuigen van veel omwentelingen en woelingen, van vreugde en verdriet. De hoogleraar Bosscha hield in deze kerk in 1828 de inwijdingsrede voor de opening van de KMA.

Op 4 september dit jaar was de Grote Kerk opnieuw het decor van een plechtigheid. Het was een kleurrijk gezelschap: de verschillende uniformen van alle krijgsmachtdelen waren te zien. De hoogleraren waren in toga. Stemmig geklede burgers, cadetten, adelborsten en anderen. Aanleiding vormde de eerste gemeenschappelijke opening van het Academisch jaar van de hogere defensie opleidingsinstituten: de reeds genoemde KMA, het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM) en het Instituut Defensie Leergangen (IDL).

Het is, aldus de minister, mr. F.H.G. de Grave, 'een gedenkwaardige aangelegenheid'. Hij verwijst naar de Defensienota, waarin staat dat de drie opleidingsinstituten worden samengebracht in één bestuursvorm met één College van Bestuur en één Curatorium. Een gezamenlijke Faculteit Militaire Wetenschappen moet de inhoudelijke afstemming van het onderwijs en het onderzoek waarborgen. De koers – aldus de minister – is helder: we werken toe naar een gezamenlijke, 'joint' officiersopleiding, waar (aanstaande) officieren doelmatiger en doeltreffender, kortom beter, worden voorbereid op een carrière bij één van de onderdelen van de defensieorganisatie.

Hij verhult niet dat hij zich niet verzet zou hebben tegen een iets radicalere koers richting integratie. Hij voelt er echter niets voor de zaak te forceren. Draagvlak is immers voorwaarde voor succes. Hij spreekt de wens uit dat de KMA en het KIM hun rijke historie nog lang zullen koesteren, maar dat ook ruimte wordt geboden voor maatregelen die het bestaansrecht van de bredere officiersopleiding in de toekomst veilig stellen. De Grave wijst in dit kader op het voorbeeld van Bols, het oer-Nederlands bedrijf uit 1634 dat 366 jaar later besloot tot vergaande internationale samenwerking. Als Bols zich had vastgeklampt aan zijn rijke, met jenever doortrokken historie, was het al geruime tijd geleden ter ziele gegaan. Hetzelfde lot zou de Gele Rijders beschoren zijn geweest als aspirant-officieren nog steeds hun eigen paard met verzorger zouden moeten meebrengen. De boodschap is duidelijk.

De eerste voorzitter van het College van Bestuur, generaal-majoor drs. G.J.C. Roozendaal, verliest zich niet in een uitputtende beschouwing van de voorgeschiedenis van de huidige samenwerking van de drie instituten. Hij noemt slechts het sinds 1992 gegroeide 'KIK'-overleg (KIM, IDL, KMA), het zogenaamde 'Rapport Acda' van juli 1999 over de integratie van de hogere opleidingen en de hieruit voortvloeiende opdracht aan de directeuren om de opzet van drie instituten onder één bestuur, uit te werken. Hun rapport werd op 1 juli j.l. aangeboden aan de Chef Defensiestaf en de Bevelhebbers en vervolgens aan de minister.
De generaal benut vijf stellingen om de gevoelens van het nieuwe bestuur aan te geven. De eerste luidt: 'Zo gezamenlijk als mogelijk, zo ver-

schillend als nodig'. Er is tussen de krijgsmachtdelen meer dat verbindt dan dat scheidt.
Soms echter is er alle recht en reden om van elkaar te verschillen waar het functioneren en de inzet van elkaar anders zijn. De tweede luidt: 'Zo snel als mogelijk, maar liever gezamenlijk naar de eindstreep'. Men volgt de minister die hardop denkt aan meer integratie, maar tegelijkertijd niet kiest voor een ramkoers. In de woorden van de generaal: 'Mooie dingen moeten soms de tijd hebben om te groeien'. De derde heeft betrekking op de zogenaamde Bologna-verklaring van 19 juni 1999. In deze stad besloten de Europese ministers van onderwijs tot een eenduidige structuur van onderwijs. In de EU-lidstaten zal sprake zijn van twee niveaus: de 'undergraduate', de 'bachelor' (gebaseerd op minimaal drie jaar studie) en de 'graduate', de 'master', eventueel leidend tot een doctorstitel waarvoor nog één tot twee jaar verdere studie vereist is. De stelling luidt: 'De gezamenlijkheid vergroot de kansen op een transparante inbedding in het beoogde Europese Systeem van hoger onderwijs'.
De vierde is: 'De samenwerking vormt een goede voedingsbodem voor 'joint' en 'combined' denken en doen'. De bevelhebbers zullen eisen moeten stellen. Het zal blijven gaan om militair vakmanschap, leidinggeven en een (militair) academisch werk- en denkniveau. Jong 'joint' leren denken leidt later wellicht tot beter 'joint' doen. En de dimensie 'combined' verdient evenzeer aandacht. Vaardigheid in de Engelse taal, kennis van 'de ander', kortom: de internationale dimensie, zal in gezamenlijkheid verder inhoud krijgen.

De voorlaatste stelling heeft betrekking op onderzoek. Er gebeurt op dit gebied al het een en ander. Het lijkt zeer wel mogelijk op korte termijn tot een gezamenlijk onderzoeksplan te komen. Daarbij kan ook worden bezien of samenwerking met defensieonderzoeksinstituten, het instituut 'Clingendael' en universiteiten mogelijkheden biedt. De bundeling van krachten biedt, aldus de vijfde stelling: 'een veelbelovend platform voor een sterke militair georiënteerde wetenschappelijke onderzoekstraditie'. De laatste stelling is zeer algemeen. Zij is daarom niet minder relevant: 'zonder uw steun zijn we kansloos'. 'U' is niet alleen de minister, 'U' zijn ook de CDS en de bevelhebbers. 'U' zijn ook de medewerkers en alle andere betrokkenen.

De kogel is door de (Grote) Kerk. De drie instituten worden met een nieuwe werkelijkheid geconfronteerd. Er is dus niet gebeurd wat Bram Stemerdink eerder betoogde. In zijn boek *Jonkers, 170 jaar Koninklijke Militaire Academie* pleit hij voor de integratie van alle officiersopleidingen in Breda. De redactie ging eerder op deze gedachten in.[1] De uitdaging waarvoor het nieuwe college staat is niet gering. Het onderbrengen van de docenten van de drie instituten in één faculteit. Veel tijd is haar niet gegeven. De minister heeft laten weten dat hij wil dat in de komende maanden de bestuurlijke financiële, juridische en onderwijskundige aspecten van de herstructurering verder worden uitgewerkt. Daarna, 'eind dit jaar' zegt hij subtiel, worden definitieve stappen gezet.

Natuurlijk zijn er weer vele beren op de weg te bedenken. Zoals steeds is het makkelijker om negatieve kracht uit te oefenen dan om iets van de grond te krijgen. Tegelijkertijd biedt het ontbreken van een dictaat of ramkoers een goede kans om positieve krachten te bundelen. Trots op het eigen instituut verdraagt zich zeer wel met het besef dat gebundelde krachten tot meerwaarde leiden. Een clustering van kennis binnen de drie instituten zal zonder meer positief uitwerken op het gebied van onderwijs en onderzoek. Het biedt ook een kans om de militaire wetenschappen beter op de kaart te zetten. De eerder genoemde verklaring van Bologna verdient daarbij aandacht. In samenwerking met universiteiten zou kunnen worden gezocht naar een erkend model van 'bachelor' en 'master'.[2] Hiermee zou de militaire wetenschap een eigen plaats kunnen krijgen. Samenerking tussen universiteiten en de defensie-instituten zou aan beide kanten tot een meerwaarde kunnen leiden.

De kogel is door de (Grote) Kerk. Er zijn redenen genoeg om aan te nemen dat de ontwikkelingen positief zullen bijdragen aan niveau en vakmanschap, kortom: aan professionaliteit. Wij wensen de betrokken instituten en hun medewerkers veel succes.

---

[1] Kort door de bocht..., editoriaal MS **168** (1) 1999, blz. 2-3.
[2] Zie bijvoorbeeld de aankondiging van het Vrij Doctoraal Geschiedenis in MS **169** (9) 2000, blz. 504.